I. B. Strikan

domOVINI SaMO Hrana

Ivica Budulica Strikan

DOMOVINI
SaMO HRANA

Tešanj, travnja, 2004.

SADRŽAJ

PRIJATELJI 5
IZBORNA OBEĆANJA 6
PJESMA OBIČNIM LJUDIMA 7
SVIJETLO 8
(u toploj sobi) 9
ČUVSTVO 10
DRŽAVNOSTI BEZ 11
ZEMLJOneVID 12
ZEMLJA MRTVOG POMIRENJA 13
JA SAM mAJKE bOSNE DIJETE 14
ZBOR ZBORUJE ZBOROVOĐE NEMA 16
VJEČITO HRANA 17
DOJECI VREMENA 25
ADAMU 37
KADA UM MI POMRAČI SE 42
LE DERNIER RENDEZ-VOUS 51
BEZBELI 56
ODA PRIJATELJU 57
OGLEDALA MISAO 58

POGOVOR 59

PRIJATELJI

Vinograd zasadih
vino da gradim

Dođite da sladimo se mišlju

IZBORNA OBEĆANJA

razbijajući
učmalost
svakodnevici
na
koju
se
uznici

tužaše

uznicima
kost
na
udici

pružaše

PJESMA OBIČNIM LJUDIMA

Vidim pred njima ceste makadamske
kojima bosi bojažljivo gmižu.
Pred njima laži, ne - male i damske,
htijenja koja doseći ne stižu.

Vidim pred njima ceste izlokane
i hrast što čeka u zasjedi groblja.
Njihove pjesme sve su ispjevane,
a oni idu... Parada roblja.

Idu k'o stoka. Možda i jesu?
Samo bi jeli, pili, množili se...?
Pred njima tvrde ceste njihove su,
iste k'o one kojim probili se.

SVJETLO

U našu kuću uveli svjetlo
Šezdeset osme
Devedeset druge mrak

Naše su kuće male i posne
U njima gazda je svak

Dok palim mrak u sobi
Ženi se priviđa da
Dolazim s posla

Djeca preda me istrčala

Ljubim ih
Jedino to mi preostalo
Žena se postarala

Koricu kruha razlomim
Dam djeci
Ženi
Meni
Spomenem ime sveto

Zatim polako žvačemo
I sanjamo

Sanjamo svjetlo

* * *

U toploj sobi
Mlada žena
Stojeći za stolom
Mijesi tijesto
Za suknju je vuče dijete i guguče
I žena njemu odguguče često

Igrajući se suknjom
Dijete vaja tople oblike

Vatra plamti u peći

S drugoga kraja sobe
Gleda čovjek i misli

Poslije večere ćemo leći

ČUVSTVO

Ćutim
Pun ushita
Bola i sreće

- Vjetar poljem skita
dragajući cvijeće

DRŽAVNOSTI BEZ

U državi živim koja Predsjednika
godina dugo
nema već

treba li pjesma
o vremenu
živućem
više reć

ZEMLJOneVID

zemlja je ova dobra meni
i ženi
i živom ocu što mrtav hoda
i majci u njoj što leži

no...

ima nešto
u huku vremena dolazećeg
dalje što teži

ZEMLJA MRTVOG POMIRENJA

u zemlji ovoj
ni begovoj
ni hercegovoj
ni tvojoj
ni mojoj
u zemlji ovoj
ni svojoj

i tako u nedogled

tvoj
moj

djed

JA SAM mAJKE bOSNE DIJETE

odvajkada mi je sa mnom
bdi nada mnom
kad vole me
i kad prijete
i tuče me
i miluje
kako očusi se sjete

ja sam Majke Bosne dijete

kad priženi ju Atila
nije me zaboravila
pod Kulinom kad je bila
Ona mi je snagu lila
kad je bulom postanula
u stranu me izmaknula
kad se frajlom nazivala
šprehati me naučila
drugaricom kad se zvala
kradom me je milovala
i pod svima kad je bila
tukla me je
i ljubila

i pod svima kad je bila

i kad ono "ŠAPTOM PADE"
Ona meni snagu dade
i svu ljubav bez koje bi
nestalo me
bilo ne bi

i pod svima kojim biće
grliće me
i tući će
kazivati prave pute
a ja ću joj ljubit skute
ljubavlju do neba svete

ja sam Majke Bosne dijete

ZBOR ZBORUJE ZBOROVOĐE NEMA

Smrklo se Bosno nad tvojim jutrom.
Mrtvački pokrov i pelud srasli.
Tren prije toga u pogledu mutnom
plameni se igrali... i zgasli.

Još iskre se od njih sutoni natruli
a vjerovah stid me nije toga:
- Mladost da tvoja dok igra po fruli,
meni ni tebi, nema drugog boga.

Kao snijeg što kopni...,
i ti padaš - gorda -
kao pri uzašašću.
Srcima se malim očajno nadaš,
jedinstvu cjeline pod trogubom vlašću.

Ti znaš da puk te jošte voli mladu,
sirotinji majka kojoj nema para,
ali kakvu ti nam pružiti ćeš nadu
sa tri cara i tri kalendara?

VJEČITO HRANA

Smrt do smrti, kao prst do prsta,
i dlan znatiželja: - Kolik' im je zbir?
Vratova kol'ko, nekrsta - krsta,
daleko Tvojoj djeci je mir?

Mir postojanja i... samo da bruje
poput djeteta vezom sa pupčanom,
snopovi smijeha sred blage struje
kojima dječje srce upličano.

Rastvori jelek. Mlijeko nek zlati
tu nejač što ti u krilu plavi.
Utkaj u tkivo potrebu da ti,

brišući mržnju, tkam odu ljubavi.
Budi mi svjetlo u smrti, tami...
Tebe da hranim, hranim, hranim...

2.

bila je magla
sunce
snijeg
kiša
godišnje doba - neznamvišekoje
bio sam dijete - srce od pliša
kad sretoh tebe - šlag propasti moje

klela si se
onih dana
da nećeš postati strana
dječjeg leksikona

Basana
sad
ova brana
nejačnih suza zatomljuje zvona
koja jednostranu pjesmu
s krnjega šalju balkona

cijepam leksikon

svaka strana
cijepa me krikom
Basana

magla krvava na vratovima čekanja
diže se
dok izvraćen nosim milijune ljeta
milijuna tvojih žrtava
koje sa neba u te još kunu se
moleći Svemoćnog
vjera da kleta
živuće ne sputava

3.

od Adama jabučica drhti
raspući bi na pole se htjela
slutim slavlje
slutim priziv smrti
dok ti gledam njedra već uvela

a htio bih da pjesmama
od molećih rana
blagoslovljen sok životne vlage
svud razaspem sred tvojih poljana
nedopiven nektar olimpljana
u utrobe uspem što se smiješe
moleći da u krajeve njine
kojih radost plaho se usteže
ne unosim gnjile olupine

još čekam taj čas

bez mene
udvornih prepun je sv'jet
ja prorokom tebi ću da idem
ako nikom
onda
sebi svet

nisam ni heroj
al tebe Bosno
od svega više volim i ljubim
iako vele čudan sam soj

slavuja poj
tvoj
doji mene

a plač je stoga
što prošlost buduću
sadašnje kroji vrijeme

5.

tvoje su dijete molitvama krali
i klali
slaveći Njega...
hijene

djevojčicama ako kruh bi dali
pravili od njih bi žene

baciš li
Višnji
pogled iznebuha
u ime Tvoje na rabotu
ti sam bi sebi
kao Sergjuha
naopako stegnuo kravatu

stihovi-otrov
mrljavo nas drže
ni u njima nema harmonije
jer suze ih prže
i ona mis'o od maloprije

k njima ćeš - rekoh -
k njima da te vole
kriknut ću tiho
opit se i
ništa

opet su dijete
zgazila kola ispred obdaništa

u iščašenom oku trza se noć
u tvome krilu se grle nevine duše
ko vali poječ' obale mrtve
i svi bi negdje trebali poć'
iz nevida dragog i tmuše
prestati htjeli biti bi žrtve

Basana
dok volim te
ti žudiš zvona
isprate da me na put do praha
djeca su tvoja samo ti hrana
u ime Boga ili Alaha

6.

zar nisam ja u bodljikavoj žici
porukama Višnjeg umirao mlad
zar nisam taj koga su hici
lovaca Božjih sveli u Had

hrane
hrane
i samo hrane
i mene hoćeš
pa evo
zini

nevinih meso kidahu vrane
stoljeća tvojih na tratini

i još si gladna

evo
na
žderi čedo na grudima
žderi pomamna
svi smo hrana
uzajamna
jedni drugima

sačuvat ću za te mladost
da mi tijelo ne svene
hoću da ti pružim radost
kada dođeš po mene

jer si mila majka moja
ili kurva
ne znam
ne

lijepa su djeca tvoja
pojest ćeš ih redom sve

DOJECI VREMENA

Plovi niz rijeku maleni splav,
ob'lazi stijenje i oštre hridi,
na njemu bolom vezan zaborav,
jučernje sutra u danas vidi.

U vodi boje zelena lišća...,
a voda mlada i vremešna,
od suze bola, od krika čišća,
romori grješna i ne grješna.

Srebrom svijetle, pod škrtim suncem,
valjušci mali. Pogled podrhtava.
Zlaćane su i plahe ribice
sumanuto bježale od splava.

Gore visoko: borovi, jele...,
u samo nebo zadiru vrhom.
Vječni stražari, zapete strijele,
oblake plaše, skrivaju ruhom

stvorenja koja u njenom krilu
igraju žmurke smrću, životom.
Nitko ne sluti da u kandilu
života svi se gasimo potom.

Na splavu čelo, sjetom naborano,
kidane misli u c'jelost veže.
Prošlošću mu je sutra zacrtano,
a svako danas od jučer teže.

U duši oblak sivo-tmast.
Sjenke planina rastu sve većim.
Vuku ka ušću, ka u propast,
ili u život u dvoje s trećim?

- Što bliže k ušću, mutnija si.
Sve 'preznije granje kupala si.
Kaži: zašto kao mladost nisi,
bistra, svježa? Rijeko, ćutala si.

Uzdahe ti kroz hučanje ćutim,
i bol što se trga iz dubine.
Romor tiši da sve biva, slutim,
što bliže smo posljednje doline.

2.

Evo i nje, puca pred očima...
Rodna, plodna, i u njoj krv vri,
znoj se lijeva niz čela ljudima.
Molitve razne - isti sni.

Lijeno njome Usora se vuče,
žalosne vrbe doplakuju sanje,
oko nje život buja i niče
u noćno svjetlo i tmine danje.

Pamti rijeka i sjeća se mnogo,
u dolini sreću pamti i lomove.
Kao i drugdje - nitko nije mog'o
čitavom vrećom čuvati rogove.

Krvi je... bilo i - takvi su ljudi -
jedni široki drugi srcem tijesni,
prečesto nož je znao da presudi,
pa rijeka hukne, divlja i bjesni.

Preplavi polja koreći ljude
kao što majka djecu kažnjava.
Tjera iz glave zlonosive bube
i primiri, opet, sve se. Spava.

Vodenica na njoj bezbroj bješe
u kojima bajke se prédale
o ljubavi, vilama što bježe
čim pijetli svitanje najave.

U dolini bješe mnogo muka
u ljubavi zbog starih načela.
Djetetu je mnogom duga ruka
iz prošlosti život zagorčala.

U begovsko, ono davno vrijeme,
Krst i Nekrst krv miješali nisu.
Svaki svoje nosili su breme.
Svaki svoje jade mučili su.

No sve bude, traje... i dotraje.
Čak ni zlatni krčag vječan nije
na posudbu kad se često daje.
Tako i taj običaj zamrije?

3.

Ne umrije - nego se pritaji,
pa na mladež udari iz sjene
i podmuklo, sve nečeg se boji,
kida srca i razdire vene.

Mladost zrije, voli, ljubi, skita,
malo haje za Boga i Zakon.
Krvi vreloj, ipak, ruka skrita,
često suzu pusti sreće nakon.

Šutim. Gledam u vale što krase
bol potmulu koja grudi s'ječe.
A i rijeka, k'o da sjetila se...,
pa mirnije nastavi da teče.

Žalosne se vrbe doplakuju
uronivši u vodu sanjivu.
Za čim li to žalosne tuguju?
Osjete l' i one jeku sivu?

Jeku stvari suncu nevidljivih
o kojim je klizavo i zborit'.
Korov plodne obuzeo njive...
Niti rađa - niti ga umorit'.

Plovim dalje. Snôva slijedim slijed.
Toplina mi, čudna, užga vene.
Kamen bacih na mjesec blijed
što iz vode krivi se na mene,

a on mi se još više naruga
bezoblično pokazavši jezik.
Sa dna rijeke izleluja tuga
na srce mi, na kom teret velik,

pa uvukoh glavu u ramena,
a oči mi prućiše se na tle:
- Tu mi osta duša skamenjena!
Tu sam nekad izgubio sve!

Sjetih se tebe, srećo malena.
Plakala si one noći kobne
kad nam kleti dojek vremena
usnama tvojim šapnuo: - Ne!

Zadrhtale usnice su nijeme
susprežući bol, muklu, i dah.
Svud oko nas divljale su sjene
prošlosti što stiže u taj mah.

- Pusti, rijeko!
Sama teci dalje.
Stat' ću ovdje, zibat' uspomene,
na mjestu ovom na kojem maljem
dojeka ONOG - stiglo me vrijeme.

4.

Godina je proteklo sedam,
selo je veće, ljudi mi znani,
poznata lica - a dok ih gledam,
čine mi se, nekako, strani.

Uđoh u krčmu - dima prepuna,
smijeh i riječi haraju uhom.
Slomljen sav bijah i u ritama.
Držali su me - protuhom.

Njina me lica, uglavnom poznata,
- nešto blijeđa i sa više bora -
pogledaše, kad banuh na vrata,
na tren, pa opet - krčma zamrmora.

Kao i prije: trač je, smijeh i šala,
i meni nekad sve tako znano:
- Psovka i kletva, zveket stakala...
duhanskim dimom a sve omotano.

Krčmar, uz piće, i pogled strog,
uputi mi kao opomenu,
kao da kaže:
- Jadan ti bog,
kažeš li nemaš da prebijenu...

I šala neka na račun moj...
Smijeh se zaori salom.
Jeknuh u sebi:
- O, Bože moj!
Što li je ovo danas sa selom?

Napustiv krčmu, zapucah drumom,
smotuljak na ramenu i štap,
dijete se neko baci kamenom:
- Skitaču, idi! Nos' te vrag!

Nitko mi ruku ne pruži.
Nitko.
Neki pas samo zalaja, prost,
te i on repom mahnu k'o svitkom
i ode žvalit' vječitu kost.

Provedoh noć tužeći k'o prije
kad mučila me ljubavna jad.
Samo mi srce plakalo nije
zbog drage žene kao tad.

Učinilo mi se
- i ti, Usoro,
te noći kao da plakala si
nad dolinom,
a i što zorom
saznadoh zašto mutnija si.

5.

Sutradan opet, kroz selo šetam.
Na meni blista novo od'jelo.
Nikog u selu poznata nemam,
a svi me znaju, cijelo selo.

I svi me goste, ruke pružaju,
neki bi, čak, i da me ljube!
Za zdravlje moje usrdno pitaju.
Hranu i piće, konak mi nude.

Vascijeli dan sam obasut bio
darima sitnim, pićem i jelom,
a da ih pitam, to nisam htio,
o životu, udesu njenom...

6.

Tu večer sam ju prizivao pjesmom:
tek, javi da se,
kaže kako živi...
Te noći oči bile su česmom
za koju Krist i Alah su krivi.

Obiđoh, tu noć, i mjesta draga
na kojima smo, dok je oko nas
treperila neizmjerno blaga
i topla tama, prizivali spas.

Na kojima smo, bježeć' od sunca,
siluete vitkih gledali jablana,
pod kojima se, zaljubljena srca,
milovahu kradom, usprkos zabrana.

Vjetar mi splete miris njene kose,
na nebu oka draga spazih sjaj,
iz srca mi kapi slane rose
presoljeni 'mivale su kraj.

Ovdje mi nekad, davnih vremena,
dojeci kleti razbiše sve.
Ovdje je jednom, plačući, žena
koju zavoljeh, šapnula: - Ne!

Ovdje me njene ruke, tople, blage,
posljednji puta grlile su strasno.
Ovdje nam oči bjehu pune vlage
do u samu zoru - kada se rastasmo.

Do bola pamtim, srećo malena:
- Plakali smo te noći kobne
kada nam kleti dojek vremena
usnama tvojim šapnuo: - Ne!

7.

I plovim dalje sa tobom, rijeko.
Plovim ka ušću tvojemu? Svojem...
plovim li kraju? Je li daleko,
ili pak blizu, utočište koje?

Svuda je vidim:
- Eno, livadom
odsutno šeta, u sjeni granja
ubire cvijeće i kao kradom
na grud ga stišće i... sanja.

Iza cvijeća, kao zastora,
krike na licu sputava bolne.
Vezana duhom starih nazora,
ispod feredže šapuće: - Ne!

U snu je vidim:
- Njom razgonim nesan.
Osporena ljubav kida mi grudi.
Ne vidjeh je dugo.
Ni gdje je,
ne znam!
Koga ona,
a tko nju mi ljubi?

Da li me je...
je l' zaboravila?
Dijeli li s drugim naše sne?
Zašto si se, rijeko, ućutala?
Ako znadeš, hajde...
kaži sve!

8.

Rijeka k'o rijeka - romorom ćuti.
Ner'ječne sobom odnosi tajne,
a da bi htjela reći mi, slutim,
zureći u valove nestalne:

- Ne pitaj!
Šuti!
Slijed ne remeti!
Sretna je, možda, uz kćer ili sina?
Ponekad, možda, tebe se sjeti?
Dozivlje te, možda, u mislima?

Možda se pita: - Gdje si?
Jesi l' miran?
Rima li te još uvijek li muči?
A, možda je sve zaboravila
posvetivši djeci se... kući?

To reče rijeka - bezglasno
žalosnih vrba češljajući kose.
Valovi mi naslutiše jasno:
- Vrijeme je da me ka ušću nose.

Poslušah vale - ta, neka nose,
i treba k ušću ići - zar ne?

Al' danas, ako volite vi se,
ne dajte nikom da kaže: - NE!

ADAMU

1.

Da skočim nazad u stomak
dođe mi
kad čujem vapaje žene
i trbuščić vidim u vatri
ne - Volje
no - Želje
razbijem podno da se njega

Pomislim da
trebalo bi katkad isključiti misli
pa i TO
činiti širom zatvorena uma

onda se sjetim
kada no džepove prišiše na halje
i cjepnuše atom ko ćutak

uh...

bilo
bi bolje
da si eunuh

2.

Na izvoru biti
a ne piti...

razumijem:
- zbog žene
nabreknu kad vene
razum se sludi u jednu točku
no...
da si krenuo s jogom
i vježbama suzdržavanja
ili pak
da si uveo celibat
cokula
ne bi bat

ni jad se ne bi začeo svijetom

3.

Raspeli su Ga
ako čuo nisi

sve što je dobra
na zemlji raspnu
u ime nečije

za štrucom mesnom
sline i vapiju
oči dječije

križevi
nišani
hajvani
insani
u tišine zvonku muku
hrane Zmiju

i Jabuku

4.

Dođeš li danas u posjet "Edenu"
poznao ne bi Svoje carstvo
u njemu kurvom smatraju ženu
"poštuju" silu
i lihvarstvo

U stomak da im iz oka skočim
ili pak sebi
razlike nema
jednom je jedan braman u oči
skočio sebi
ostala žena

i jabuka

gutajuć' sebe
grlo da suši
baršun i svila
a zlo u duši

da bar je Eva jalova bila

5.

PraOče
da gazim pogani jezik
svoj
treba
- hulim Tvorca i Tebe

za hvalospjev vremena nema
prosti

trbuščić žene
gori od želje
da lomim mu kosti

(20092001)

KADA UM MI POMRAČI SE

Gospođi koja nosi minus tri

protjeran korak iz Tvojih bašta
svaki dan nađem u nekoj pjesmi
sjednemo zatim
proradi mašta
smiruje drugi onog što bjesni

rekla si - ŠTODALJEBUDI
i jesam
evo
ne mogu bliže
mišlju Te vučem za porub halje
i jezik ližem

Brišem vijuge
sve i svud
imena da Ti nema
ni glasa
ubijam misli koje bi blud
kod druge koje nalaze spasa

ni u kavanu - crkvu nisam prist'o
početak i kraj usud je smućko
a ja svejedno
žudim Te čisto
kažem li dušo
ili kučko

2.

Moja se ljubav strpljivo nada
polučiti zalogaj sunca
leteća da zraka što pada
uzdigne Tebe do vrhunca

Iskusila je
- ta moja ljubav -
kako je lako
rasuti bijes i grube riječi
iskusila je da biće svako
obara glavu ako se liječi

slaba je moja ljubav
jadna
ona bi melem i okrepljenje
sunčeva smijeha u sjeni
gladna
ona bi Tebe za osvjetljenje

ta ljubav moja
strpljivo slaže...
sebe u riječi nježno sklada
smijehu i pjesmi otvara plaže
a sva se Tebi nada
i nada

3.

prolaznici su gledali u mene
jedan po jedan

jedan po jedan
udarac na kuli što mjeri vrijeme
vrištao je sedam

kazaljka dalje kreće

sad mjeri se vječnost
doći će
neće

ako ne dođe

s mosta će cvijeće

4.

Poznajem samo dva i pol puta
pravo jedan vodi
drugi
sve u stranu
na trećeg pola
slomljena pluta
obična ljubav
u kavanu

S pola... Te zovem:
- hodi
cvijeće niz potok brodi

O čašu srce nalaktim
nadnesav dušu nad oči
da pogled manje luta
nestrpljiv vidjeti
kako kročiš
svoju polu puta

- hodi
cvijeće niz potok brodi

5.

nastojim sačuvati putova pole
prohodne drugim
koji će za mnom krenuti
kreću
trudim se uzmoći u trenima dugim
nemajuću
s guštom
venuti
sreću

bdim da uspomene
ostanu čiste
kao tek što omaljan je zid
ćuteći kako pitaju mene
nevere iste

ako Te nema
što će mi vid

6.

ne vidim li Te
čemu vidjeti
ne čujem li Te
čem uši služe

obzorjem zebnje
ću se stidjeti
ljubavi kojoj
sve duže su
duže
sekunde
minute

život je privid

ne vidim li Te
čemu vid

7.

doista
produhovljuješ tijelo strpljenjem
za koje znao nisam da posjedujem
u odsudnim trenima javiš se
triježnjenjem
želje i strasti koja ruje

u trenima kriznim...

oči mi Tvoje ozelene putove obogaćenja
tada uzdahnem
duboko
duboko izdahnem
zbog rasterećenja

misli nađu Te daleku
pomiluju plaho
požele da si u toplu ozračju

požele
radosna da si
u tuđem ako si
naručju

8.

poželim katkad
nasloniti glavu na cipele Tvoje
katkada želja i strast me obuzmu
te moram
doista moram
ponavljati stvari da stoje
kako stoje:

imaš svoje nebo
zemlju i staze koji Te vode
vode gdje vode
putovima Gospod samo cilj zna?

znamo da usud svakog je lista
kojeg sokovi proljeća rode
usud je blata
kala
i dna

znamo da ljudska riječ
i čovjek sam
na svijetu krhko i kratko stoje

usprkos tomu
poželim katkad
sljubiti usne uz cipele Tvoje

9.

za me se rađaš svakoga dana
za moje bivstvo pšenica si čista
od zemnih
sazdan sam rana
sutrašnja hrana
glista

tminama mojim kobna si svjetlost
zvijezda zbog koje JESAM
nadahnuće Ti si za sveli vrt
zbog Tebe ruže
zbog Tebe plijesan
i vrtlar koji priziva smrt

i sve što pišem osjećam mislim
tamno je - svijetlo
prljavo - čisto
sve je to Netko namjerno smućko

za šankom pijan od Tebe visim
i volim isto
kažem li dušo
ili kučko

LE DERNIER RENDEZ-VOUS

ON SRETE DJEVOJKU
NA ZADNJEM ODVOJKU
SRETANJA KOJA BJEŽE
U TAMNOM JOJ OKU
ZASTA U SKOKU
I BOLESTAN - LEŽE

MISLILI SU SUŠICA JE?...
(U hrani mu zečjeg sala,
psećeg mesa a da ne zna,
med iz saća, kozjeg mlijeka...)
SVE SU NAŠLI - NEMA LIJEKA

MORA DA GA MORA MORI
(O pokladama maži bijelim lukom,
posvećenom vodom prskati prsi,
na stomak maslo, vatra da zgori,
iglu u vrata desnom rukom...)
I DALJE SU GA PROBADALI SRSI

DA NIJE STRUNA? STRUNIO SE! TO JE!
(Čaj od verema. I čubra je dobra.
Kantarion, i što koza brsti...
Potpasati čvrsto da mu trnu rebra.
podnožje palca tvrdo trti...)
I, OPET, ZALUD. SVE BLIŽE JE SMRTI.

MORA DA JE STRAVA?
NEŠTO JE STRAŠNO VIDIO IL' SNIO!?
(Salijeva se strava od olova
na žaru i u žličici novoj.
Crvenu maramu, ne protiv bolova,
već uroka radi u zemlji ovoj.
Tri puta tako po tri puta.
Jutrom, o podne i prije noći.
Ako treći puta ne pomogne,
Nečisnjak ako ga se domogne
Onda bi moglo...)

NIJE POMOGLO!

NE MOŽE SPAVATI! NE MOŽE JESTI!
(Mačka nad glavom mora presti,
suh rep od miša razbiti tavom.
Prvu mu stravu salij nad glavom,
drugu nad grudima, nedjeljom,
treću nad nogama.
Članke obloži goveđom steljom,
a ruke svježim logama.
I sve to čini tri utorka,
s molitvom, vjerom i puno volje.
Ako se pijetao sjeti četvrtka,
petkom će biti bolje.)

MORA DA JE OGRAMA?
(Nagrais'o.
Prepao se.
Idi hodži po zapise!
Hodža da je tri zapisa:
jedan se pije,
drugim se mije,
treći ispod praga se krije.)
NIŠT' OD HODŽINIH ZAPISA.
ČOVJEK SAMO ŠTO NE LIPSA.

MOŽDA JE UREČEN?
(Kad se čovjek urekne
prouči se dova
i crvena svila se veže,
svila od slova...)
ALI JADNIKA SVE VIŠE STEŽE!
(Zapali se olovo u vodi za bajanje.
Voda se novim nožem reže.)
BAJAJTE! BAJAJTE SVI!
(Urok sjedi na pragu,
uročica pod pragom.
Što god urok ureče
uročica odreče...
U uroka
dva oka:
jedno vodeno,
drugo ognjeno.
Vodeno se razli,
ognjeno zali...)

GLASNIJE!

(Mjesec na zvijezde pazi,
mrk pas vodu gazi,
četirima nogama,
petim repom,
šestim ku...)

NE TREBA VIŠE.
GOTOVO JE.

SREO JE DJEVOJKU
NA ZADNJEM ODVOJKU
SKRETANJA ŠTO PRIJEČE
I NEMA VIDANJA
I NEMA BAJANJA
KOJA TO LIJEČE

BEZBELI

BIJAŠE JEDNOM JEDAN KRALJ
U Bosni bješe
Ja gdje bi
BIJAŠE JEDAN VINOGRAD
bijaše vrijeme
berbi

BIJAŠE ZATIM DRUGI KRALJ
treći četvrti
peti
UVIJEK ISTI VINOGRAD
uvijek vrijeme
berbi

VINOGRAD BRALA JEDNA RAJA
što Bosnom življa
ja gdje bi
IMADE UVIJEK SVOGA KRALJA
grozdove uzme
da sebi

ODA PRIJATELJU

Mesudu Mulabdiću

ima jedan prijatelj negdje
ni tvoj
ni moj
ima jedan prijatelj svugdje
i tvoj
i moj

bolest mu pivo u zelenoj boci
pjesnici - p'jani mislioci
bolest mu topli ljudi
bolest mu vrli gradski oci
bolest mu vjerski pregaoci
a svima osmijeh nudi

Maleni ako ispod zvijezda
Eterno prhak trošimo mar
Shvatimo da u svoja gnijezda
Unijeti treba osmijeha dar
Da prijateljstva bude bar
U hodanju za bezdan

da svugdje
ima negdje
prijatelj jedan

(05.11.2002.)

OGLEDALA MISAO

Selimu Brkiću

Ponekad mislim da fin sam čovjek:
Obitelj pazim, bogu se molim,
imam za društvo čašicu uvijek,
i stiskam zube ako me boli.

S vjerom u radost, svakoga jutra
na pos'o, s posla,
pozdravljam svijet,
s ljudima smišljam kako ću sutra
ponekoj ženi poklonim cvijet.

Zlokobnih dana kada me slome,
ljudi što slijede narav usku,
zatvorim se u domu svome
opraštajuć' im boleću pljusku.

Trudim se i tad vladati tamom,
davati radost ljudima vrlim:
- Rana će proći! Kažem si samom
dok u zrcalu cio svijet grlim.

Ponekad mislim da fin sam čovjek?
Učini, bože, tako mi dovijek!

(03.12.2003.)

POGOVOR

Atif Kujundžić

PJESNIK ISTINE I LJUBAVI

Ivica Budulica Strikan svakako je puno više nego li tek nadaren čovjek. Utoliko prije što ga njegovo nedvosmisleno opredjeljenje da piše bitno čini i ostvaruje u formi pjesme ili proznog teksta. Tako, to što nikad ne uspijevamo definirati, već živi kao čovjek i knjiga, kao biće koje misli na način zapisivanja pjesničke ili prozne forme. Tako se i pojava u cjelini otima recepciji i opstaje po svojoj mjeri u kompliciranoj interakciji čovjeka i okruženja, njegovoga živog mišljenja i napisanog djela okrenutog čitatelju koji opstaje kao *inkognito*. To ponajbolje dokazuje novo djelo ili, definitivno: kraj puta.

Ovo prije svega zato što pisac ne samo da ne može izbjeći susret sa svojom pojavom već što, pišući o onome što misli i zna, što doseže kao spoznaju, nužno, u istoj mjeri anticipira svoj usud i projekciju svoga djela, i to u času dok stvara dalje.

Ivica Budulica Strikan je *ona vrsta* ljudske i pjesničke figure koja *par excellence* odriče sve što smo identificirali i imenovali posežući za ljudskim djelom i pamćenjem, ne zato što to nipodaštava već što to baštini ne praveći pitanje od svoje namjere, prava, mo-

gućnosti i pozicije. Ne. On zna što je potrebno znati. Varijacije i tako nisu upitne, jer uvijek su moguće, ali ne mijenjaju suštinu o kojoj riječ *jeste*.

Strikan je *de facto: bohem*. Pušta da mu se u staklastom pogledu smjenjuju *iste slike* do časa u kojem će se same obesmisliti, a njegovo *a priori* uvjerenje o životu, ljubavi i smislu dobiti još jednu potvrdu da je u pravu.

Sve se ponavlja, samo treba imati strpljenja da se to i vidi, zar ne?! Prijatelji i neprijatelji. Izbori. Ljubavi. Smrti. Nepodnošljivosti. Dan i noć. Snovi. Progres. Afirmacija. Uzaludnosti. Prešućivanje. Odricanje. Sve. I samo zato što postoje *obični ljudi* koji će povjerovati u to što im govori političar, pjesnik, *prorok*. U istoj mjeri postoje svi radi *običnih ljudi*, kao i ovi radi njih, i, pouzdano, to se i neće nikad promijeniti. A ako je to konstanta, postoji li uopće pogreška, i šta bi to moglo (ne) biti naša zabluda?!

Riječ je o opako uslovljenoj ravnoteži koja remeti i uslovljava svako promišljanje o progresu čovjekove misli i suvislosti ljudske nade. Sve što čovjek misli - već je mišljeno. Sve čemu se nada obesmišljeno je njim samim, njegovim iskustvom i *končinom*. *Varijacije* su tek omaglica koju čovjek, obeznađen, smišlja sam sebi pokušavajući da zaštiti i sačuva svoje uvjerenje, svoj san.

To je mjesto na kojem je pjesnik sinkretičan i pragmatičan, a na kojem svaki drugi čovjek griješi, posebice ako misli da nešto zna bolje nego drugi ljudi, jer: *nikome nije kao njemu što je*.

Može li san o životu biti cilj življenja čovjekova? Živjeti da bi se sanjalo?! Cilj ne, ali oblik opstajanja - da! Šta bi to moglo biti stvarnija zamjena? Je li san

stvarniji i od života? Nije li san i najstvarniji životni dio koji proizvodi *najviši organizirani oblik materije*, iliti: Čovjek kao živi Božiji Stvor?! Je li sanjati *najviše* što čovjek uopće može, ili san odriče samosvijest? Kako da ne! Čovjeka odavno nema, a njegov san u muzičkom djelu, na slici, u pjesmi i priči - traje, kao blistav vatromet...

Veliki san mnogih ljudi je domovina. Čovjek je cijeloga svoga vijeka, ma gdje bio, neodvojiv od domovine. I tako spregnut u svome životu i snu, najčešće previđa da domovina uistinu opstaje u njemu kao ideja o toploti majčine utrobe u koju nema povratka. I domovine ima tek onoliko koliko je ima u čovjeku. Pa čovjek, konačno, opstaje *samo* kao *hrana* svoje domovine, koja tako postaje *samohrana*. A predstava o toj velikoj nadi i izmaštanom smislu: čista je fikcija, jer živi tek toliko koliko Čovjek i njegovo Djelo. Naravno, ako već čovjek nije shvatio svoju pojavu kao pretakanje materije u kozmičkom poretku sila vječnog i beskonačnog, i tako sebe do *beznačajnosti* malog.

Ivica Budulica Strikan pristaje na stvaran sadržaj zadate slike, a to je i bolja i jača strana njegove pojave. Zna: energija koja bi mogla vratiti stvari na početak susreta sa svijetom ne bi mogla zaobići to sa čim se sreo. Ne bi mogla promijeniti poredak i uspostavljenu hijerarhiju vrijednosti. Vidi: najveća je mudrost u miru pogledati istini u oči, a ispred svojih nogu na životnom putu *ceste makadamske, laži, ne male i damske* i poražavajuću sliku čovjeka u hodu *prema lijesu*, obeznađenog sasvim do svedenosti na *gmižuću bojažljivost*. Zato, Strikan nije ni gorak kad kazuje to *od čega nam nije dobro*.

Pjesnik vidi razorene i srozane vrijednosti kao izmicanje tla ispod čovjekovih nogu. Opću nesigurnost kao konstantu obrušavajućeg nesmisla na svaki vid istine i *Jednoće*. Sve nepotrebno i multiplicirano nasrće na život kao pojavu, na smisao koji se samo u miru plodi. Pozicija *mislećeg* je da razumije i shvati, radi toga da se osvrne oko sebe, pogleda unatrag i unaprijed i konstatira pojedinosti.

Pjesnika napada huj i bruj vremena, sjetna intonacija, epsko osjećanje smisla i prisustva, i on smireno, inverzno i digresivno počinje pjevati: *JA SAM MAJKE BOSNE DIJETE.*

Izjednačavanje s usudom svoje Zemlje djeluje kao izjednačavanje s usudom njezinih ljudi. Strikan sve više ima u vidu protjecanje, a njegova pjesma dobija narativan diskurs. No, on ostaje kod pjesničke forme, varirajući slobodan stih, sonet, ponekad inzistirajući na rimi i katrenu - dolazi do dužih pjesničkih oblika koji se, uslovno uzeto, razvijaju kao pjesničke pripovijesti: *VJEČITO HRANA, DOJECI VREMENA, ADAMU, KAD UM MI POMRAČI SE...*, mada je razumno uočiti efektnost Strikanovih kraćih pjesničkih iskaza...

Strikan vidi koloplet u kojem sve funkcionira ovdje i sada: ljubav i neprijateljstva, opća tragedija i lična sreća, zapis i misao, smisao i nesmisao. Instalirajući se u općenitost, Strikan dobija prokrvljenu sliku usuda kojemu ne možemo umaći:

zar nisam ja u bodljikavoj žici
porukama Višnjeg umirao mlad
zar nisam taj koga su hici
lovaca Božjih sveli u Had

hrane
hrane
i samo hrane
i mene hoćeš
pa evo
zini,
uvijek su meso kidale vrane
stoljeća tvojih na tratini

Naravno, tada se već glasa historija i pjesnik, potopljen u emulziju vremena, amorfan u silovitosti i projekciji događaja, sve jasnije razaznaje *DOJEKE VREMENA* koji se nižu u rasponu od biblijskih slika, personifikacija i alegorija do ovovremenih zareza u krv i meso. Sada su to katreni otčitani s površine vode, kao odrazi koji kriju dubinu i stvarnost dna *rodne* rijeke koju u *svemu* Pjesnik savršeno dobro zna, kao detalj u kojem može otčitati sve: baš kao s lica Bosne. Pjesnik je romantičarski zanesen. Sve što vidi i zna modelira mu stih i sjetnu intonaciju niza. A on zagazio u pjesmu bezizgledno...

Nitko da ruku pruži. Nitko.
Pas jedva zalaja prost,
A onda repom mahnu, svitkom
I ode žvalit vječitu kost.
(...)
Pričini mi se i ti, Usoro,
Te noći kao da plakala si,
Nad dolinom a i što zorom,
Doznah zašto mutnija si...

Pjesnička konstanta i suština pjesničkog bića Ivice Budulice Strikana je ljubav prema ženi. Mada to njegova pjesma ne nosi kao baklju, ne ističe kao vrhunaravni zahtjev, nije moguće izbjeći tu spoznaju. Ona je kao njegova istina utoliko stvarnija, a kao ljudska mogućnost utoliko poraznija: jer žena je jedini izlaz koji se uistinu odaziva ljudskom duhu. I tu, u njezinom dahu i biću, može se izgorjeti bez ostataka, a Strikan traži takvo mjesto cijeloga svoga vijeka, u grozničavom pregnuću pristaje da bude *Kastor*. Tamo gdje se Kranjčeviću smiče slika u socijalni milje, Strikan opstaje s nedvosmislenim ljubavnim namjerama i huli, *huli* sve što se ljubavi protivi kao prvoj stavci u mogućnostima dosezanja Jednoće...

Sve drugo je tek umišljena mogućnost. Fikcija do koje nam je stalo ili s kojem ne znamo šta činiti, a da nismo ni pomislili da je to o nama riječ.

O svemu bitnom Strikan razgovara sa Rijekom, kao osnovom i potkom, metaforom svekolikog protjecanja. Rješenje dosegnuto dugom slutnjom u samoći svijesti funkcionira kao opći plan na kojem pjesnik ima sagovornika za svako pitanje: romor vode je šutnja ili odgovor, otkrivanje ili odnošenje tajne, valovi su u nestalnosti stalni, pjesnik je uskočio u karuce vječnosti.

Puno je toga što o Strikanu možemo reći, ali uvijek tek pošto smo mu priznali neupitnost pjesničke pojave i opstajanja.

IVICA BUDULICA STRIKAN rođen je 22.2.1957. godine u Potočanima, općina Tešanj. Do sada je objavio: *Šuma bez drveta*, poezija (1996), *Kolebanje magle*, poezija (1997), *Božja janjad*, pripovijetke (1999), *Ubijanje vremena*, roman (2000) i *Šuma Strikanova*, izabrane pjesme (2002).

U božanskom kriteriju zasnovana moralna vrijednost proteže se kroz pjesništvo Ivice Budulice, manje ili više naglašeno, i stoga sam sklon zaključiti da je to i *locus nascendi* cjelokupne Strikanove poezije.

Amir Brka

* * *

Koliko se god u duhovno-poetičkome smislu očituje u Strikanovoj poeziji duboka svezanost s tlom - mentalitetom - senzibilitetom (dakle, s kolektivnim usudom svijeta kojemu pripada) - toliko se njegova pjesnička individualnost uspijeva izdvojiti-i-distancirati spram skupnosti - općosti, dostižući kreativno najproduktivniji aspekt *autentičnosti-kritičnosti izraza* upravo u transponiranju-sublimiranju boli kao *nesvodljive-i-univerzalne* osnovne ljudske opstojnosti.

Željko Grahovac

* * *

Puno je toga što o Strikanu možemo reći, ali uvijek tek pošto smo mu priznali neupitnost pjesničke pojave i opstajanje.

Atif Kujundžić
